

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobkyně: **M. M.**, narozená X
bytem X
zastoupená advokátkou Mgr. Michaelou Dvořáčkovou
sídlem Sokolovská 32/22, 186 00 Praha 8

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o **žalobě proti rozhodnutí** žalované ze dne 25. 11. 2020, č. j. X,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podanou dne 25. 1. 2021, domáhá zrušení rozhodnutí žalované ze dne 25. 11. 2020, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaná zamítla její námitky a potvrdila svá rozhodnutí č. I a č. II ze dne 17. 8. 2020, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí č. I a č. II“), a to konkrétně v té části výroku, jíž bylo jako správné potvrzeno prvostupňové rozhodnutí č. II. Prvostupňovým rozhodnutím č. I žalovaná žalobkyni podle § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 315/2019 Sb. (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) za období od 23. 2. 2016 přiznala invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně ve výši 4 813 Kč měsíčně a dále vyčíslila jeho výši v následujících obdobích v návaznosti na data účinnosti jednotlivých valorizačních předpisů. Současně prvostupňovým rozhodnutím č. II rozhodla podle § 115a odst. 1 písm. c) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 255/2020 Sb. (dále jen „organizační zákon“) tak, že doplatek invalidního důchodu ve výši

Shodu s prvopisem potvrzuje: H. T.

296 742 Kč, který žalobkyni náleží za období od 23. 2. 2016 do 23. 9. 2020, bude použit na úhradu splatného dluhu žalobkyně coby osoby samostatně výdělečně činné (dále jen „OSVČ“) na pojistném nebo penále v celkové výši 574 815 Kč.

2. Žalobkyně pokládá prvostupňové rozhodnutí č. II za nesprávné (nezákonné), jelikož je podle ní v rozporu se zásadou spravedlnosti a rovnosti zakotvenou v čl. 1 Listiny základních práv a svobod, která byla jako součást ústavního pořádku České republiky vyhlášena usnesením předsednictva České národní rady pod č. 2/1993 Sb. (dále jen „Listina“). Žalovaná nedodržela ani zásady stanovené v § 2 odst. 3 a 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Žalobkyně má na rozdíl od žalované za to, že není přípustné postihnout doplatek invalidního důchodu, aniž by se na toto poškození obdobně vztahovala pravidla o nezabavitelných částkách mzdy podle § 278 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 191/2020 Sb. (dále jen „občanský soudní řád“). Doplatek přece představuje (pouze) souhrn měsíčních částek invalidního důchodu a nelze zvýhodnit osoby, kterým byly vypláceny částky invalidního důchodu měsíčně, oproti těm osobám, kterým byly měsíční částky vyplaceny najednou za celé období. Byla-li by proto v případě výkonu rozhodnutí stanovena nezabavitelná částka, je nutné shodně postupovat i v případě započtení týkajícího se důchodu za období do účinnosti zákona č. 259/2017 Sb. – do té doby totiž nebylo započtení namísto výkonu rozhodnutí možné. Správná podle názoru žalobkyně není ani úvaha žalované, že nepravá retroaktivita je v dané věci přípustná. Byť v obecné rovině žalobkyně se žalovanou souhlasí, namítá, že i z rozhodovací praxe Ústavního soudu vyplývá, že z přípustnosti nepravé retroaktivity existují výjimky.
3. Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že na základě prvostupňového rozhodnutí č. II žalovaná provedla započtení doplatku invalidního důchodu na splatný dluh žalobkyně na pojistném OSVČ, takže její dluh se od té doby snížil a činí 278 073 Kč (od té doby přitom již k žádné úhradě na dluh nedošlo). Žalovaná zdůraznila, že organizační zákon je ve vztahu k občanskému soudnímu řádu zákonem speciálním, a má tedy aplikační přednost. Ustanovení § 115a odst. 1 organizačního zákona je kogentní, neměla tak žádný prostor pro správní uvážení. Jelikož neodkazuje na § 278 občanského soudního řádu, nelze toto ustanovení při zápočtu použít. Nadto doplatek důchodu nemá alimentární povahu na rozdíl od mzdy či pravidelných splátek důchodu, a i proto není možné použít ustanovení občanského soudního řádu o nezabavitelných částkách. Nelze tedy dospět k jinému závěru, než že celý doplatek důchodu lze použít na úhradu zákonem vymezených přeplatků a dluhů. Ostatně zákonnost této (běžné) praxe konstatoval i Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 15. 5. 2019, č. j. 41 Ad 30/2018-66, a potvrzuje ji i komentářová literatura k § 115a organizačního zákona dostupná v ASPI. Započtení vzájemných pohledávek je v souladu s veřejným zájmem na hospodárném nakládání s finančními prostředky státu, tudíž žalovaná neporušila § 2 odst. 4 správního řádu. Žalovaná postupovala v době vydání prvostupňových i napadeného rozhodnutí vždy podle (tehdy) platných a účinných právních předpisů, aplikovala proto organizační zákon ve znění novelizovaném zákonem č. 259/2017 Sb. Z přechodných ustanovení vyplývá, že zákonodárce se otázkou retroaktivity § 115a organizačního zákona zabýval, jako nepřipustnou ale uznal pouze retroaktivitu § 115a odst. 3, nikoliv odst. 1 organizačního zákona. Žalobkyně přitom nespecifikovala, proč by projednávaná věc měla vyžadovat výjimku z obecně přípustného principu nepravé retroaktivity. Žalovaná proto soudu navrhla, aby žalobu zamítl.

4. V replice žalobkyně vyzdvihla, že se rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. 5. 2019, č. j. 41 Ad 30/2018-66, od případu žalobkyně liší. Na rozdíl od zmiňované věci totiž žalobkyně v minulosti nepobírala neoprávněně důchod, a nevznikl tak přeplatek, který by byla povinna vrátit. Žalobkyni v minulosti nebylo vypláceno vůbec nic a byla jí odebrána celková částka doplatku, který jí náležel. Není tedy na nule, ale v mínusu. Cílem státu a veřejným zájmem však nemůže být, aby vymohl částky (zcela nepřiměřené penále) s tím důsledkem, že poškodí ty nejzranitelnější. Žalovanou citovaný komentář přitom nebere v potaz Listinu ani to, jaký dopad má komentované ustanovení na osoby, jimž osud nebyl nakloněn.
5. Při jednání žalobkyně vedle zopakování námitky retroaktivní aplikace práva rozvinula argumentaci právní úpravou výkonu rozhodnutí, když kromě § 278 odkázala též na § 286 občanského soudního řádu, požadující výpočet nezabavitelné částky i v případě výplaty mzdy za několik měsíců najednou. Dále žalobkyně poukazovala na to, že aplikovanou právní úpravu považuje za protiústavní pro rozpor s čl. 30 odst. 1 Listiny, jelikož jejím prostřednictvím stát zcela odpírá nemocným prostředky v situaci, kdy zde není důvod, aby s nimi jako stát jednal odlišně než při výkonu rozhodnutí. Na podporu tvrzení, že byla poškozena, také žalobkyně předložila tabulku zachycující vývoj výše nezabavitelné částky od roku 2010, z níž plyne, že tato částka byla vždy vyšší než částka invalidního důchodu přiznaná žalobkyni. Žalobkyně dále nově vznesla námitku, že došlo k nesrovnalostem, když částku, kterou vysoudila na státu v rámci odpovědnosti za újmu způsobenou jí nezákonným rozhodnutím, obratem použila na úhradu pojistného, neboť tato částka byla započtena na penále a pojistné tím způsobem, že na pojistné a penále za rok 2004 a 2005 došlo k započtení naposledy. Kdyby žalovaná uhrazené částky započetla na nejstarší pohledávky, nevznikl by žalobkyni tak vysoký dluh na penále a z doplatku invalidního důchodu by jí ještě něco zbylo a tento zbytek by žalobkyně mohla použít na úhradu pojistného. V důsledku nezaplaceného pojistného totiž žalobkyně neměla v té době nárok na žádné dávky sociální podpory. Žalovaná odkázala na obsah svého písemného podání, konstatovala, že postupovala plně v souladu s ustanovením § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona a navrhla žalobu zamítnout.
6. Soud poté, co ověřil, že žaloba byla podána včas, že je věcně i místně příslušným soudem a že napadené rozhodnutí je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s., jej přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). Vady, k nimž by byl soud povinen přihlédnout z moci úřední, neshledal. Soud vycházel při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který zde byl v době jeho vydání (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Dospěl přitom k závěru, že žaloba není důvodná.
7. Ze správního spisu soud zjistil, že dne 22. 1. 2020 žalobkyně uplatnila na Okresní správě sociálního zabezpečení Nymburk (dále jen „OSSZ“) žádost o přiznání invalidního důchodu ode dne vzniku nároku. Protože podle posudku posudkové lékařky OSSZ ze dne 29. 4. 2020 pracovní schopnost žalobkyně od 23. 2. 2016 trvale poklesla v důsledku jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu o 45 % a podáním ze dne 8. 7. 2020 žalobkyně doložila, že doplatila dlužné pojistné za rok 2011, vydala žalovaná prvostupňové rozhodnutí č. I, jímž žalobkyni od 23. 2. 2016 přiznala invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně. Jelikož ale z oznámení OSSZ ze dne 29. 7. 2020 žalovaná zjistila, že žalobkyně jako OSVČ měla ke dni 29. 7. 2020 vůči OSSZ dluh na pojistném ve výši 172 283 Kč a že k témuž dni činilo penále 402 532 Kč (celkem tedy byla evidována dlužná částka 574 815 Kč), vydala žalovaná i prvostupňové rozhodnutí č. II, jímž rozhodla o

použití doplatku invalidního důchodu ve výši 296 742 Kč na úhradu splatného dluhu žalobkyně jako OSVČ (jinými slovy že doplatek invalidního důchodu žalobkyni nebude v žádném rozsahu vyplacen). Z oznámení OSSZ ze dne 9. 9. 2020 vyplývá, že po započtení měla žalobkyně ke dni 9. 9. 2020 dluh toliko ve výši 278 073 Kč, který byl tvořen již jen penálem.

8. Jakkoliv žalobkyně ve správním řízení napadla námitkami ze dne 18. 9. 2020 výslovně pouze prvostupňové rozhodnutí č. II, žalovaná vzhledem k obsahu námitek týkajících se i započtení vyměřovacích základů a doloženým přílohám přezkoumala i prvostupňové rozhodnutí č. I. Žalobkyně nicméně v námitkovém řízení argumentovala především nemožností použití doplatku invalidního důchodu za období od 23. 2. 2016 do 1. 2. 2018 na úhradu jejího splatného dluhu s tím, že do té doby zákon takovou možnost neznal a platí zákaz retroaktivity; v tomto rozsahu se proto domáhala výplaty doplatku.
9. Dne 25. 11. 2020 vydala žalovaná napadené rozhodnutí, jímž námitky zamítla a obě prvostupňová rozhodnutí potvrdila. Ve vztahu k prvostupňovému rozhodnutí č. II žalovaná dospěla k závěru, že doplatek invalidního důchodu byl použit na úhradu dluhu na pojistném a penále v souladu se zákonem. Žalovaná uvedla, že ustanovení § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona sice bylo do tohoto zákona vloženo až zákonem č. 259/2017 Sb., nicméně tento zákon již byl v době vydání prvostupňového rozhodnutí č. II účinný. Konstatovala, že povinnost OSVČ platit pojistné a penále při nezaplacení pojistného ve stanovené lhůtě existovala již před účinností této novely a stejně tak i předtím žalovaná vymáhala dluhy. Novela organizačního zákona zákonem č. 259/2017 Sb. tak nezakládala, neměnila ani nerušila práva a povinnosti, které vznikly již v minulosti. Nejednalo se tedy o pravou retroaktivitu, která je nepřipustná. Žalovaná pokračovala konstatováním, že účelem novelizace bylo zjednodušení administrativy a že jde o specifickou formu započtení pohledávek. Změna určitým způsobem modifikuje dosavadní stav, a proto podle žalované lze nanejvýš hovořit o nepravé retroaktivitě. Ta je ale přípustná a v praxi poměrně běžná. Žalovaná popsala, že vzniklý dluh na pojistném a penále příslušná okresní správa sociálního zabezpečení vyčíslí a kvalifikuje právním titulem (platebním výměrem či výkazem nedoplatků), který je zaslán dlužníkovi k úhradě. Jestliže ani poté dlužník svůj dluh neuhradí, přistoupí se následně k vymáhání pohledávky, a to cestou správní exekuce nebo předáním návrhu soudnímu exekutorovi. Podle § 278 občanského soudního řádu sice povinnému nesmí být sražena z měsíční mzdy základní částka – tzv. nezabavitelná částka – toto ustanovení se však týká pouze srážek z částek, které jsou vypláceny každý měsíc a do budoucna (mzdy). Předmětné ustanovení se nicméně netýká doplatku důchodu, který náleží za období v minulosti a je doplácen jednorázově. Napadené rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno dne 25. 11. 2020.
10. Podle § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona doplatek důchodu nebo jeho část lze použít na úhradu dluhu na pojistném nebo penále, jde-li o dluh osoby samostatně výdělečně činné, které by doplatek důchodu náležel.
11. Soud předesílá, že v posuzovaném případě není sporu o zjištěném skutkovém stavu, žalobkyně učinila spornými toliko dvě právní otázky. První žalobní bod se týká institutu nezabavitelné částky ve smyslu § 278 občanského soudního řádu, druhý spočívá v tvrzené retroaktivní aplikaci § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona.
12. Žalobkyni lze přisvědčit, že pravidlo zakotvené v ustanovení § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona, na jehož základě byl její doplatek na invalidním důchodu započten

na dluh na pojistném a penále, bylo zakotveno až novelou organizačního zákona provedenou zákonem č. 259/2017 Sb., a nabylo tak účinnosti až dne 1. 2. 2018. Žalobkyně však záměrně pomíjí, že žádné přechodné ustanovení ve vztahu k úpravě nově vložené práve do § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona nebylo do čl. IV zákona č. 259/2017 Sb. vloženo a že sporná právní úprava je svou povahou procesní normou, pro které zásadně platí pravidlo nepravé retroaktivity, nestanoví-li zákonodárce výslovně jinak (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2007, č. j. 1 Azs 55/2006-60, publikovaný pod č. 1349/2007 Sb. NSS). Lze tedy předpokládat, že úmyslem zákonodárce nebylo před aplikací uvedeného pravidla chránit dávkové nároky vzniklé, avšak nevyplacené před nabytím účinnosti zákona č. 259/2017 Sb., zejména když k jinému odstavci § 115a týkajícímu se započtení vyplacené nemocenské přechodné ustanovení výslovně formuloval, z čehož plyne, že se otázkou vhodnosti retroaktivity v souvislosti s novelou zákonodárce zabýval. Významné proto není, zda a že v projednávaném případě doplatek invalidního důchodu vznikl zčásti i za období před nabytím účinnosti zákona č. 259/2017 Sb. (konkrétně za období od 23. 2. 2016). Podstatné je totiž toliko to, že o žádosti žalobkyně o přiznání invalidního důchodu i o jeho doplatku žalovaná rozhodla (až) dne 17. 8. 2020 (prvostupňovými rozhodnutími č. I a II), tedy již za účinnosti aplikovaného § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona, jež žalovaná byla povinna aplikovat. Vzniklý doplatek tudíž žalovaná oprávněně použila na úhradu dluhu na pojistném nebo penále žalobkyně coby OSVČ – existenci dlužné částky ostatně žalobkyně ani nerozporovala.

13. Nelze ani přehlédnout skutečnost, že ze správního spisu plyne, že žalobkyně o invalidní důchod žádala v minulosti opakovaně, avšak pro jeho přiznání nezískala dostatek pojistných dob. Teprve po jejich dodatečném doplacení, k němuž podle správního spisu došlo ke dni 31. 12. 2019 (za roky 2006, 2007 a 2008), mohlo být žádosti žalobkyně vyhověno. Z uvedeného tak plyne, že žalobkyně ani ke dni nabytí účinnosti zákona č. 259/2017 Sb. nemohla mít jakékoliv legitimní očekávání, že jí bude přiznána dávka invalidního důchodu, jež by bylo třeba při úvaze o přípustnosti nepravé retroaktivity chránit. Žalobkyni vznikl nárok na přiznání invalidního důchodu teprve v době, kdy již musela počítat s tím, že případný doplatek invalidního důchodu bude započten na dlužné pojistné a penále v souladu s téměř již dva roky platným pravidlem v § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona. V situaci žalobkyně tak o žádné retroaktivitě vlastně ani hovořit nelze, a proto soud shledal uvedenou žalobní námitku nedůvodnou.
14. Dále žalobkyně namítala, že i na doplatek invalidního důchodu mělo být obdobně aplikováno ustanovení o minimální nezabavitelné částce, a to přinejmenším ve vztahu k doplatku za období do dne nabytí účinnosti zákona č. 259/2017 Sb. K této námitce soud předně uvádí, že byť s tím žalobkyně nesouhlasí, je třeba rozlišovat mezi jednotlivými měsíčními dávkami invalidního důchodu a částkou doplatku invalidního důchodu, který je sice tvořen souhrnem jednotlivých dávek invalidního důchodu, avšak s ohledem na svou úhrnnou povahu není pravidelnou měsíční dávkou. V daném případě přitom byla žalobkyni započtena na úhradu dlužného pojistného a penále právě částka doplatku invalidního důchodu, a nikoliv jednotlivých průběžně vyplácených dávek.
15. Podle § 278 občanského soudního řádu nesmí být povinnému sražena z měsíční mzdy základní částka; způsoby jejího výpočtu stanoví nařízením vláda České republiky (dále jen „nezabavitelná částka“). Podle § 286 občanského soudního řádu, dochází-li k výplatě dlužné mzdy za několik měsíců najednou, je třeba vypočítat srážky za každý měsíc zvlášť.

16. Nezabavitelná částka ve smyslu § 278 občanského soudního řádu je institutem řízení o výkonu rozhodnutí. Ustanovení § 115a organizačního zákona ale upravuje možnost započtení pohledávky veřejného práva proti veřejnoprávnímu závazku, tedy situaci, na niž by bylo možné úpravu nezabavitelné částky aplikovat nanejvýše analogicky. Smyslem nezabavitelné částky totiž je, aby i po provedených srážkách z daného měsíčního příjmu zůstalo povinnému minimální množství finančních prostředků na zabezpečení jeho základních životních potřeb na daný měsíc. Tato zákonná ochrana se ale vztahuje výhradně na měsíčně vyplácené peněžní prostředky (též dávky invalidního důchodu), nikoliv na započtení úhrnného doplatku invalidního důchodu za předcházející období ve smyslu § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona, jelikož smysl a účel úhrnného doplatku je (poněkud) odlišný. Ostatně tento právní názor soudu (jakož i žalované) podporuje i komentářová literatura k § 115a organizačního zákona [viz PELIKÁNOVÁ, Helena a Vladimír VOŘÍŠEK. § 115a (Zúčtování přeplatku na dávce důchodového nebo nemocenského pojištění s doplatkem dávky důchodového pojištění). In: VOŘÍŠEK, Vladimír a Roman LANG. Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení: Praktický komentář. Wolters Kluwer. Dostupné v Systému ASPI], ve které autoři komentáře bezvýhradně uvádí, že (zvýraznění doplněno soudem): „**[p]rávní úprava zde záměrně nestanoví plátcí důchodu povinnost, aby ve vztahu k jednotlivým splátkám důchodu náležejícím za období, za které by jednorázový doplatek náležel, postupoval obdobně jako při výkonu rozhodnutí srážkami z důchodu (ust. § 278 o. s. ř.); sleduje se zde totiž zájem na tom, aby plátce důchodu, který je ve vztahu k žadateli o dávku zároveň dlužníkem (plátcem příjmu) a zároveň věřitelem (z titulu dluhu na pojistném), dosáhl co nejdříve uspokojení svých pohledávek.**“
17. Soud tedy nesdílí názor žalobkyně, že nelze činit rozdíly mezi osobami, jimž jsou (byly) splátky důchodu vypláceny zvlášť, a těmi, kterým je (byl) doplatek důchodu vyplacen jako jeden celek. Naopak je třeba vnímat zásadní rozdíl v tom, že v případě průběžně vyplácených důchodových dávek zákon neumožňuje započtení veřejnoprávní pohledávky vůči veřejnoprávnímu závazku, úhrada dlužného závazku proto musí být realizována cestou výkonu rozhodnutí (exekučního řízení) a v něm se pravidlo obsažené v § 278 o. s. ř. aplikuje, a to právě s ohledem na to, že zákonodárce předpokládá, že z průběžně vyplácené důchodové dávky jsou průběžně pokrývány základní životní potřeby příjemce důchodu. V případě souhrnného doplatku důchodu však zákonodárce výslovně v § 115a odst. 1 písm. c) organizačního zákona vzájemné započtení veřejnoprávních pohledávek a závazků umožnil, aniž by bylo nutné přistoupit k nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce). Proto se právní úprava vykonávacího řízení (mj. i žalobkyní zdůrazňovaný § 286 o. s. ř.) aplikovat nemůže.
18. I v tomto případě navíc lze ze systematiky právního předpisu dovodit, že takové řešení bylo cílem zákonodárce, jelikož zákonodárce v § 115a odst. 3 organizačního zákona výslovně počítá pro případ započtení dávek nemocenského na průběžně vyplácené dávky důchodového pojištění s obdobnou aplikací předpisů o výkonu rozhodnutí, a tedy i respektováním pravidla o nezabavitelné částce. Naopak tam, kde dochází podle § 115a organizačního zákona k započtení na doplatek dávek důchodového pojištění, zákonodárce s odečtením nezabavitelných částek nepočítá. Z tohoto kontrastu lze předpokládat, že si zákonodárce tohoto odlišného zacházení byl vědom a chtěl jej zakotvit.
19. Takové řešení přitom podle soudu není ani v rozporu s § 2 odst. 3 a 4 správního řádu, ani není neústavním zásahem do práv, neboť respektuje skutečnost, že průběžně vyplácené

dávky důchodového pojištění zpravidla představují pravidelný příjem nezbytný v rozsahu nezabavitelné částky pro zachování samotného jádra závazku státu k zajištění základních životních podmínek člověka ve smyslu čl. 30 Listiny (žalovanou zmiňovaná alimentární funkce) i v případě, kdy takový člověk má vůči státu dluhy. Jednorázově vyplácený doplatek takovou funkci ale nemá, neboť v době, za niž náleží, musely být základní životní podmínky zajištěny jinak. Pokud dotčená osoba nebyla schopna získat základní prostředky na živobytí prací a nebyla jí ani poskytnuta záloha na dosud nepřiznaný důchod, mohla získat nezbytné prostředky ze systému sociálního zabezpečení ve formě dávek státní sociální podpory či pomoci v hmotné nouzi. Zde soud podotýká, že na skutečnosti, zda bylo uhrazeno sociální, popř. zdravotní pojištění, není výplata dávek státní sociální podpory (příspěvek na bydlení) ani dávek pomoci v hmotné nouzi (doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí) nijak závislá. V době vzniku nároku na výplatu doplatku představuje doplatek invalidního důchodu jednorázový mimořádný příjem, jehož funkcí není zajištění obživy příjemce důchodu, nýbrž prosté vyrovnání závazku státu k vyplacení dávek splatných před vydáním rozhodnutí o přiznání dávky důchodového pojištění. Existuje-li vedle něj zároveň splatná pohledávka státu vůči příjemci důchodu, není důvodu, proč by nemělo dojít k jejímu započtení, umožňuje-li to právní předpis, jelikož výživa příjemce důchodu je i v takové situaci následně zajištěna průběžně vyplácenou dávkou důchodového pojištění, která je pravidlem o nezabavitelné částce v rozsahu nezbytném pro výživu dlužníka chráněna.

20. Garance možnosti čerpat dávky ze systému sociálního zabezpečení i tam, kde nevzniká nárok na dávky důchodového pojištění, je přitom odpovědí i na námitku žalobkyně, že sporná právní úprava neřeší situaci osob, jimž nebyl osud nakloněn, takže z různých příčin nemohly získat dostatečné doby pojištění potřebné pro vznik nároku na důchod. Pokud pak měla na mysli OSVČ, které z nějakých příčin nebyly schopny v rozhodné době odvádět pojistné, takže sice dosáhly nároku na důchod, avšak zůstaly jim značné dluhy na pojistném a jeho příslušenství, jejich zájmy jsou chráněny právě garancí nezabavitelného minima v případě průběžně vyplácených dávek důchodu.
21. Nelze tak hovořit o nerovném zacházení a diskriminaci, jelikož příjemce doplatku a příjemce průběžně vyplácené dávky důchodového pojištění nejsou ve stejném postavení. S ohledem na odlišnou funkci vyplácené částky s nimi může být zacházeno odlišně, jelikož nejde o nedůvodnou nerovnost v právech či povinnostech. Práva žalobkyně tak jsou šetřena tam, kde je to nezbytné (v případě průběžně vyplácené dávky), a naopak tam, kde to je možné, je chráněn veřejný zájem na ochraně veřejných rozpočtů. Pokud by totiž nebylo systémově vynucováno plnění peněžitých povinností, z nichž je financována výplata dávek důchodového pojištění, mohla by být v konečném důsledku ohrožena samotná schopnost státu poskytovat důchody pro případ invalidity, stáří a jiných sociálních událostí. Soud proto nepřisvědčil ani této žalobní námitce.
22. V této souvislosti soud nemůže žalované přisvědčit, jen pokud jde o její odkaz na rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. 5. 2019, č. j. 41 Ad 30/2018-66 (konkrétně jeho body 6 a 19), jelikož zde má žalobkyně pravdu v tom, že v uvedeném rozsudku nebyla řešena problematika výkladu § 115a odst. 1 [natož konkrétně písm. c)] organizačního zákona, nýbrž § 118a organizačního zákona, který se týká nároku na vrácení neoprávněně vyplácené částky příjemci důchodu. Zmiňované body odůvodnění pouze popisovaly zjištění soudu z obsahu správního spisu, věcně se však s ohledem na uplatněné žalobní body Krajský soud v Brně otázkou aplikace § 115a organizačního zákona vůbec nezabýval.

Soud proto namísto toho odkazuje na rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 9. 2020, č. j. 41 Ad 16/2019-46, který se rozhodnou otázkou zabýval věcně, přičemž dospěl k obdobným závěrům jako zdejší soud.

23. Pokud žalobkyně v průběhu jednání uplatnila nový žalobní bod namítající nesprávné započtení úhrad na dlužné pojistné a penále, jedná se o žalobní bod uplatněný opožděně po uplynutí dvouměsíční žalobní lhůty, a proto se jím soud s ohledem na § 71 odst. 2 větu druhou s. ř. s. nemusí zabývat a i kdyby byl důvodný, nemohl by soud na základě něj napadené rozhodnutí zrušit. V této souvislosti proto soud jen podotýká, že způsob, jakým byly žalovanou započteny platby žalobkyně na dlužné pojistné, mohl být motivován tím, aby žalobkyně vůbec splnila podmínky pro přiznání invalidního důchodu ve smyslu § 40 zákona o důchodovém pojištění, které lze zjednodušeně zformulovat tak, že je nezbytné, aby žalobkyně získala v posledních dvaceti letech před vznikem invalidity alespoň deset let pojištění, nebo v jakémkoliv nepřetržitém období deseti let končícím nejdříve dnem vzniku invalidity alespoň pět let pojištění. Pokud původní platba nepostačovala na úhradu celkového dluhu na pojistném, bylo vstřícné, jestliže úhrada byla přiřazena k pojistným dobám navazujícím na jiné (uhrazené) pojistné doby nejbližší předcházející vzniku invalidity tak, aby v časovém „oknu“ desíti, resp. dvaceti let bylo dosaženo zákonem vyžadovaných pěti, resp. desíti let pojištění. Jinak totiž žalobkyni ani přes dílčí úhradu dluhu vůbec nemusel nárok na invalidní důchod pro nesplnění zákonem požadovaných podmínek vzniknout.
24. S ohledem na shora uvedené tak soud žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
25. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch a žalované náhrada nákladů řízení ze zákona nepřísluší, proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 8. listopadu 2021

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.

Shodu s prvopisem potvrzuje: H. T.

samosoudce